

Resensies / Reviews

Nabootsers van God?

Bonhoeffer, Dietrich. 2008. Wat dissipelskap kos: genade wat alles van jou vra. Wellington: Lux Verbi.BM. 396 p. Prys: R139,95. ISBN: 978 07963 0566 4.

Resensent: F.W. de Wet
Praktiese Teologie, Potchefstroomkampus,
Noordwes-Universiteit

In *Wat dissipelskap kos: genade wat alles van jou vra* ('n vertaling van 'n werk wat oorspronklik in Duits uitgegee is onder die titel *Nachfolge*) ontdek die Afrikaanse leser een van die klassieke Christelike publikasies van die vorige eeu. In die inleidende woord tot die Afrikaanse vertaling wys John de Cruichy op die belangwekkende betekenis van hierdie klassieke werk vir ons tyd en konteks. Bonhoeffer se kritiek op “goedkoop genade” en sy aandrang op “duur genade” spreek vandag nog tot mense wat vir 'n meer egte Christelike getuienis in die wêreld stry. Die onderskeid in Suid-Afrika tussen “goedkoop versoening” (dit wil sê sonder om deur die skuld van die verlede te werk en vir geregtigheid in die samelewing te ywer) en “duur versoening” (wat vereis dat albei plaasvind) kan teruggevoer word na die kernboodskap van hierdie boek.

Daar is baie geskryf oor die manier waarop *Nachfolge* (wat in 1937 vir die eerste keer gepubliseer is) teen die agtergrond van omstandighede in die Lutherse kerk in Duitsland gedurende die Nazi-era ontstaan het. Daar is ook baie geskryf oor die manier waarop die koste van dissipelskap in die persoonlike lewensgeskiedenis van Bonhoeffer tot uitdrukking gekom het. Bonhoeffer sien in die kerklike lewe van sy tyd die tekens van “goedkoop genade” ('n leer oor sondevergifenis sonder enige eis van 'n ingrypende leefstylaanpassing). Die tradisionele leer van “vryspraak slegs op grond van geloof” is sodanig geïnterpreteer dat die lewe van die gelowige geskei is van die duur eise van dissipelskap. Daarmee is die deur oopgemaak vir 'n kritieklose en onsensitiewe houding teenoor die

onhoudbare dinge wat in Nazi-Duitsland gebeur het. Daar word dikwels daarop gewys dat Bonhoeffer se beskouing oor die uitleef van dissipelskap (soos saamgevat in een van die bekendste uitsprake in *Nachfolge*: “Wanneer Christus iemand as dissipel roep, roep Hy daardie een om te sterf”) tot sy eie dood, as een van die bekendste voorbeelde van eietydse Christelike martelaarskap, gelei het. Nadat hy aanvanklik gearresteer is vanweë sy vermeende rol om Jode te help vlug, is sy naam uiteindelik geïmpliseer in die sameswering wat gelei het tot die onsuksesvolle aanslag op die lewe van Hitler op 20 Julie 1944. Op 9 April 1945, drie weke voor die val van Berlyn, is Bonhoeffer tereggestel.

In *Wat dissipelskap kos* word die tema van dissipelskap in vier dele verken:

In deel een word die verband tussen genade en dissipelskap verken. *Goedkoop genade* word duidelik van “duur genade” onderskei. Goedkoop genade kom neer op die regverdiging van sonde en nie van die sondaar nie. Slegs genade doen alles en daarom kan alles maar soos in die verlede bly. Daarteenoor kom *duur genade* na vore in die vorm van ’n woord van vergifnis wat gerig is op ’n stukkend-gebreekte gees en berouvolle hart. Genade is duur, want dit verplig die gelowige om homself aan die juk van Christus te onderwerp en Hom te volg. In hierdie deel van sy werk neem Bonhoeffer mense, wat bely dat hulle deur goedkoop genade die navolging van Christus verloor het en daarmee saam ook die begrip van duur genade kwyt is, mee in ’n poging om die verhouding tussen genade en dissipelskap reg te verstaan.

In deel twee word die bergpreek (Matteus 5-7) verken. In Matteus 5 word, volgens Bonhoeffer, die “buitengewone” aard (*perisson*) van die Christelike lewenstyl beskryf. In die lewe van die gelowige kom ’n geregtigheid na vore wat meer is as wat natuurlik in die wêreld gevind kan word. Die hart van uitsonderlike uniekheid van die Christen lê in die kruis. Die *passio* in die liefde van die Gekruisigde druk die buitengewone kenmerk van die Christelike lewe uit. Daardeur word gelowiges in staat gestel om die pad van lyding te loop en die heersende samelewing te oorwin deur die groter krag van alles-opofferende liefde. In Matteus 6 kom die onopsigtelike aspek van die geloofslawe en die geregtigheid wat daarmee gepaard gaan (*haplous*), na vore. Hier kom die verhouding tussen die sigbare aspek (dit is immers buitengewoon) en die onsigbare aspek (dit gaan nie in hoogmoedige selfgerigtheid op nie) van dissipelskap ter sprake. Bonhoeffer verken Matteus 7 vanuit die vraag of die afson-

dering van Christene ten opsigte van die res van die samelewing beteken dat hulle spesiale regte en voorregte ontvang.

In deel drie word die implikasies van dissipelskap in die lewe van die boodskappers wat geroep is om die oes in te bring, vanuit Matteus 9:35-10:42, aan die orde gebring. In hierdie hoofdeel wys Bonhoeffer daarop dat Jesus se liefde iets heeltemal anders is as die oorentoesiasme en ywer van die gestuurdes se hart. Die gestuurdes het nie die vryheid om hulle werk aan te pak soos hulle wil nie. Hulle werk is Christuswerk en daarom bring dit hulle volledig binne Jesus se wil. Die versekering dat die gestuurdes se lyding soos hulle Heer s'n sal wees, is hulle grootste troos. In deelgenootskap aan die lyding van Jesus sal hulle in alle dinge soos Christus wees.

In deel vier word die manier waarop dissipelskap organies in die lewe van die gemeente as liggaam van Christus funksioneer, bespreek. Christus se roeping tot dissipelskap geskied deur die prediking van die kerk en die bediening van die sakramente. In die prediking en sakramente word die verheerlikte, oorwinnende en lewende Here ontmoet. Niemand anders nie as Christus self roep ons om Hom te volg. Bonhoeffer eindig die boek met sy gedagtes rondom Romeine 8:28-29: Ons kan slegs wees wat Christus was, omdat Hy geword het soos ons was. Vir Bonhoeffer is daar geen hoër verbintenis as die verbintenis aan Christus nie. Wanneer ons Jesus Christus volg en die beeld dra van die Here wat mens geword het, gekruisig is en opgestaan het, mag ons uiteindelik sê dat ons geroep is om werklik "nabootsers van God" te wees.

In sy geheel is *Wat dissipelskap kos* 'n waardevolle skat wat die volle omvang van geloofsverbondheid met Christus oopmaak vir 'n gelowige wat worstel met sy/haar gebrek aan oorgawe. Dit moet goed besef word dat Bonhoeffer se kwalifisering van 'n dissipelskap wat op die dood uitloop, nie verwar moet word met vreugdeloosheid, selfopgelegde martelaarskap en die letterlike prysgee van die lewe nie. Dit gaan vir hom oor die opgee van ou verbintenisse en selfgesentreerde, gemaklike lewenspatrone. Om Jesus te volg loop uit op ons grootste vreugde. Ons is nie langer belas met selfgemaakte wette en eiegeregtigheid nie, maar ons dra die sagte las van die Een wat ons ken en wat Homself onder dieselfde juk geplaas het. Dit is juis die vreugdevolle gemeenskap met Hom wat ontsluit word wanneer sy dissipels hulle kruis opneem.